

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lohenkalastuksen määräaikaisesta kieltämisestä Tenojoen vesistössä (VN/28666/2022)

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo.mmm@gov.fi

Lausunto

1 Johdanto

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt Luonnonvarakeskukselta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi lohenkalastuksen määräaikaisesta kieltämisestä Tenojoen vesistössä vuonna 2023. Luonnonvarakeskus lausuu lausuntonaan seuraavaa.

Suomalais-norjalainen Tenojoen seuranta- ja tutkimusryhmä on arvioinut viime vuosien seurantatietojen perusteella Tenojoen lohikantojen tilan laajalti huonoksi. Lohikantojen todennäköisyys saavuttaa ns. hoitotavoite on vuosien 2018-2021 aikajaksolla arvioitu alle 40% tasolle, kun sen tulisi tavoitteen mukaisesti olla kaikilla kannoilla vähintään 75%. Lisäksi arvioitu lohimäärä merellä ennen rannikkokalastusta ja ennen jokisuuta (ns. prefishery abundance, PFA) oli vuosina 2020 ja 2021 pienempi kuin koko vesistön kutukantatavoite, joten ns. hyödynnettävää ylijäämää ei ole ollut edes lähtötilanteessa merellä, ennen minkäänlaista lohenkalastusta. Kaikki lohenkalastus on siinä tilanteessa määritelmän mukaan ylikalastusta.

Vuoden 2022 lohikantojen tilan arviointi on vielä kesken, mutta alustavien tietojen mukaan tila ei luultavasti tule paranemaan edellisen vuoden tilanteesta. Myöskään ennuste lohikantojen tilan kehittymisestä vuodelle 2023 ei luultavasti tule olemaan parin edellisen vuoden tasoa positiivisempi. Tutkimusryhmän suositus vuoden 2022 lohenkalastukselle oli sama kuin vuodelle 2021, eli kalastuksesta pidättäytyminen tai sen pitäminen mahdollisimman pienenä, ja suositus vuodelle 2023 perustuen vuoden 2022 kanta-arvion tullee olemaan kutakuinkin sama

2 Lausunto

Lausunnoissaan 28.3.2022 (622/00 04 05/2022) ja 7.4.2022 (926/00 04 05/2022) koskien Tenojoen lohenkalastuksen järjestelyjä kalastuskaudelle 2022, Luonnonvarakeskus totesi Tenojoen seuranta- ja tutkimusryhmän viimeistä raporttia mukaillen, että tilanteessa, jossa Tenojoen lohikannoissa ei viimeisten arvioiden mukaan ole ollut kokonaisuutena lainkaan kalastettavaa ylijäämää, kaikki lohenkalastus on katsottava ylikalastukseksi. Vuodelle 2023 ehdotettu lohenkalastuskielto Tenojoessa on linjassa lohikantojen nykytilasta tehtyjen arvioiden sekä Tenojoen seuranta- ja tutkimusryhmän aiempien suositusten kanssa. Luonnonvarakeskus korostaa edelleen kokonaisuutta: Tenojoen loheen kohdistuvaa kalastuskuolevuutta on tarkasteltava sekä meri- että jokikalastuksen osalta. Luonnonvarakeskuksella ei ole tällä hetkellä tiedossaan Norjan linjausta koskien lohenkalastusmahdollisuuksia Tenovuonossa ja läheisellä Jäämeren rannikkoalueella vuonna 2023. Lisäksi Tenojoen alaosalle suunnitellun kyttyrälohen poistopyynnin mahdollisesti aiheuttama lisäkuolevuus Atlantin lohille on otettava huomioon arvioitaessa eri toimien vaikutuksia Tenojoen lohikantojen

28.10.2022

2890/00 04 05/2022

tilaan ja elpymisedellytyksiin.

Vuodelle 2023 ehdotettu mahdollisuus kyttyrälohen pyyntiin jää kuvaukseltaan yleisluonteiseksi. Muun muassa sallitut pyyntimenetelmät, -ajat ja -paikat tulee täsmentää ennen kalastuskautta. Ehdotuksessa käytetty termi ”hanke” jää myös epäselväksi. Tarkoitetaanko sillä suunniteltua, projektiluonteista toimintaa vai onko yksittäisen kalastajan omaehtoinen kyttyrälohen pyynti myös ”hanke”? Kyttyrälohikannan tilan seuraamiseksi on lisäksi oleellista, että Luonnonvarakeskus saa tiedot pyyntihankkeista ja saaliiksi saatujen kyttyrälohien määristä.

3 Lausunnon tiivistelmä

Tenojoen lohikantojen tilan arviointi vuonna 2022 ja suositusten laatiminen vuodelle 2023 on vielä kesken, mutta alustavat arviot eivät viittaa kantojen elpymiseen. Hallituksen esitys laiksi lohenkalastuksen määräaikaista kieltämisestä Tenojoen vesistöissä vuonna 2023 noudattaa suomalais-norjalaisen Tenojoen seuranta- ja tutkimusryhmän suositusta vuoden 2022 lohenkalastukselle: kalastuksesta pidättäytyminen tai sen pitäminen mahdollisimman pienenä. Suositus vuodelle 2023 tulee todennäköisesti olemaan hyvin samankaltainen, Oleellista Tenojoen lohikantojen elpymisen turvaamiseksi on tarkastella loheen kohdistuvaa kalastuskuolevuutta kokonaisuudessaan, sekä lohen meri- ja jokikalastuksessa, että muiden kalalajien pyynnissä.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 28.10.2022 klo 15:26:26.

Lausunnon valmistelija(t):

Jaakko Erkinaro
Panu Orell

Liitteet:

Tiedoksi: